

docent wéér Kuyper links laat liggen. Want heel de kwestie loopt juist over de vraag, hoe het staat met menschen, die nog niet zo over zijn, dat ze zich rekenschap kunnen geven van wat in hen omgaat.

Zulks noemt men nu „afrekenen“. Afrekenen met Kuyper.

Quis non fleret?

En dit alles wordt dan aangevoerd tegen.... Kuyper. Tegen den man, die gewezen heeft op den Dooper, en op Jeremia en op heel Gods werk in de schepping (b.v. E. Voto III, 17).

Tegen den man, die eens geschreven heeft, dat hij de regelen van het proces, dat van wedergeboorte tot bekeering overleedt, niet kan verklaren, (zoals de christelijk-gereformeerde dogmaticus) langs psychologische weg, maar alleen door de verborgen levensgemeenschap met Christus en diens werk; alsook door de werking van God den Heere (E. Voto III, 386, 427).

Tegen den man, die ook aan docent v. d. Schuit geleerd heeft, dat in de wedergeboorte het rad der geboorte in het centrum van het wezen op een andere spil wordt gezet; maar die daarna hem komt vertellen, dat hij nu niet maar dadelijk moet gaan praten over de „functies“ der ziel, maar moet verstaan, dat op zichzelf in de wedergeboorte de wereld van ons bewust leven nog niet is veranderd; omdat dit eerst geschiedt, als de tot ons ingekeerde H. Geest zijn werking uit het centrum ook op onze facultates, onze vermogens, overbrengt. (Enc. II, 535). En die daarmee zijn bestrijders geen kans geeft, aan zijn logica te ontkomen of aan zijn Schriftbewijs, door een beroep op de functies van den bewusten en naar binnen ZIENDEN mensch, maar hen dwingt, tot het centrum der ziel af te dalen, om aldaar....

Ja, om aldaar te leeren, dat men niet wijs moet zijn, boven hetgeen men behoort wijs te zijn.

Want dat zegt de Schrift.

Wat zegt ook Kuyper, die niet met psychologische wijsheid, maar met Bijbelsche, normatieve gegevens, komt tot zijn leer.

Dat zegt ook de door docent v. d. S. maar gemakshalve genegeerde synode van Utrecht 1905, waar de Kuyperiaansche „richting“ althans eenigermate aan het woord kwam, en die voor doc. v. d. S. meer had moeten beteekenen dan een citaat, dat niet te vinden was, toen er naar gevraagd werd.

K. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Breken breedere denkbeelden zich baan?

II.

Besprak Prof. Casimir in zijn eerste „Telegraaf“-artikel verschillende oplossingen ter subsidieering van het Bijzonder Hooger Onderwijs door den Staat, maar bevredigden die hem niet, in zijn tweede artikel ontwerpt hij een plan, dat volgens hem beter voldoet.

Hij stelt voorop, dat hij geen heil verwacht van een gelijkstelling tusschen Openbaar en Bijzonder Hooger Onderwijs tot op den halven cent. Ook voor het Lager Onderwijs keurt hij dit stelsel af. Het is z.i. gebaseerd op wantrouwen. Want men gaat bij de tegenwoordige subsidie-regeling, welke strenge waarborgen eischt, er van uit, dat het de voorstanders van bijzonder onderwijs niet zoozeer om goed onderwijs als om de centen te doen is. Men had het bijzonder onderwijs een vrijer ontwikkeling moeten gunnen, maar als tegenprestatie ook een klein offer van zijn voorstanders moeten vragen om de liefde en de belangstelling der ouders niet te doen verflauwen.

Die fout wil hij bij het Hooger Onderwijs vermijden. Daarom komt hij met het volgende voorstel:

Men verleene de subsidie aan de bijzondere universiteiten tot een bedrag van 80% en stelle deze telken jaar bij de begroting vast. Men neme de hoogleraren op in de bestaande pensioenregeling. Ik stel mij de zaak aldus voor: Vast staat, dat voor eenmaal ingestelde leerstoelen de subsidie blijft uitgekeerd, zoolang de benoemde titularis zijn ambt bekleedt. Telken jare komen nu op het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de aanvragen binnen, zoo voor de openbare als de bijzondere universiteiten, omtrent nieuw te vestigen leerstoelen, te stichten gebouwen, aan te schaffen hulpmiddelen. Deze aanvragen worden door het departement, eventueel onder voorlichting van den onderwijerraad, onderzocht. In verband nu met gebleken behoeften, aantal studenten, geschikte personen, wordt beslist, wat ieder kan worden toegestaan. Een inter-universitaire raad kan ook noodig overleg bevorderen. Het is in ons kleine land toch niet mogelijk tot een volledige uitrusting te komen van alle universiteiten. Aan onze oudste en roemrijkste universiteit wordt hijv. de aardrijkskunde niet gedoeceerd, is de voorziening in het onderwijs in de moderne talen maar gering, is geen laboratorium voor psychologisch onderzoek, is van rijkswaag niet voorzien in het onderwijs in de wijsbegeerte der rechts- of de opvoedkunde. De twee bijzondere universiteiten zullen allereerst de gelegenheid moeten hebben, hun geestelijken, juristen, leeraren en geneeskundigen op te leiden. Zeer speciale onderzoeken zullen zij voorloopig nog wel niet willen instellen. Aanvankelijk zullen op de begroting eenige groote bedragen voorkomen voor stichting van gebouwen, maar langzaam aan zal dit ingehaald zijn. Het is duidelijk, dat deze regeling geen groote verandering eischt in de wet op 't H. O. Ik weet zelfs niet, of deze subsidieering niet zonder wetswijziging ware in te voeren, natuurlijk bij suppletore begroting, opdat de Eerste Kamer zich zou kunnen uitspreken, en deze niet de geheele begroting zou moeten verwerpen of zich gepasseerd gevoelen. Wanneer men ziet, hoe ruim de Tweede Kamer stond tegenover de subsidieering der vroedvrouwenschool te Heerlen, moet men hoop hebben, dat zij ook in deze materie van geen minder ruim standpunt zou doen blijken.

Bij een dergelijke behandeling zouden openbare en bijzondere universiteiten hoe langer hoe meer elkaar

zoeken en door onderling overleg zou men regelingen kunnen treffen, waardoor een student hijv. zijn candidaats-examen aan de eene, zijn doctoraal examen aan de andere universiteit gemakkelijk — nu kan 't wet-telijk ook, maar 't komt weinig voor, helaas — zou kunnen afleggen. Nijmegen en de V. U. zullen wel geen cryogeen laboratorium willen stichten en een student, die dit noodig zou hebben, naar Leiden sturen.

Zoals men ziet, bepaalt Prof. Casimir zich niet tot het trekken van groote lijnen, maar daalt hij tot in bijzonderheden af.

Zelfs de interne aangelegenheden van de Vrije Universiteit gaan hem ter harte.

Hij acht verplaatsing van de Vrije Universiteit gewenscht.

En hij omkleedt dit met deze redenen:

Ik zou hieraan nog willen toevoegen, dat het mogelijk moet zijn, aan de V. U. gelden toe te staan voor een eventuele verplaatsing. Hoezeer ik ook erken, dat A'dam een heerlijk centrum voor studeerenden is, zou ik de V. U. gaarne naar Kampen en Zwolle zien verplaatst. Het zou ten eerste een mogelijkheid zijn, om de tweevoudige theologen-opleiding (Kampen—A'dam) die historisch te verklaren en psychologisch te billijken is, maar wetenschappelijk en financieel niet te verdigen valt, te vereenigen. Maar een andere gedachte leidt mij. Ik beschouw het als een groot voorrecht voor een landstreek, een universiteit te bezitten. Zij oefent een verheffenden invloed uit op haar omgeving. Nijmegen, makkelijk met Brabant en Limburg verbonden, beheerscht het Zuiden, gesteund door de leergangen te Tilburg, Amsterdam, Utrecht en Leiden liggen alle drie in het centrum: in het belangrijke Utrecht-Hollandsche laagveengebied. Groningen overstraalt Groningen, Friesland en Drente gedeeltelijk als middelpunt. Schep nu een universiteit in het midden des lands. Zwolle is per spoor gemakkelijk te bereiken, heeft mooie omstreken, voor studeerenden. Hoogleraren, die zandgrond begeeren, kunnen over den IJssel gaan. Er is dan ook in deze omgeving een universiteit, waarvan niet alleen (ik denk aan a.s. leeraren, aan de ziekenhuizen) de gereformeerden zullen profiteren. Ook geestelijk is deze streek, gelegen tusschen twee bolwerken van gereformeerden (Friesland en de Veluwe) niet ongeschikt voor de V. U.

Ja, hij gaat nog een stap verder.

Ik wensch nog een opmerking te maken. Ik zie den tijd komen, dat de Ned. Herv. Kerk ook predikanten zal toelaten, die het candidaats-examen aan de V. U. hebben afgelegd.

Mocht de V. U. den wensch te kennen geven, dat ook aan haar twee hoogleraren der Ned. Herv. Kerk zijn verbonden, om voor de kerkelijke examens voor te bereiden (of zij het doen zal en kan volgens haar beginsel is een andere vraag) zoo zou het Rijk ook daar, evenals bij de rijksuniversiteiten, zich die uitgaven moeten getroosten.

Men zal niet kunnen ontkennen, dat hier een verzoenende geest aan het woord is en dat het opperen van deze denkbeelden alleen onzerzijds reeds als een verdienste moet worden beschouwd.

Gaarne willen wij ze van naderbij bezien.

Partijbelang en landsbelang.

De politieke crisis-film draait te snel, dan dat een weekblad die zou kunnen volgen en aktueel blijven.

Op het oogblik is Dr. de Visser met de opdracht om een parlementair Kabinet te vormen huis toe gegaan.

Maar misschien staat het er, als ons blad verschijnt, weer heel anders voor.

Daarom is het raadzaam ons van gedetailleerde crisis-beschouwingen te onthouden.

Wel meenen we iets te moeten zeggen over het konflikt tusschen partijbelang en landsbelang, dat sommigen zien aankomen.

En men oordeelt dan: wanneer het partijbelang in botsing geraakt met het landsbelang, dan behoort het eerste opgeofferd te worden aan het tweede.

Wij gelooven echter, dat de kwestie niet zoo eenvoudig mag worden gesteld.

De grenzen tusschen partijbelang en landsbelang zijn heusch niet zoo gemakkelijk te trekken, als men het soms hoort voorstellen.

Wanneer een partij geen kleine, maar groote politiek voert, valt haar belang met dat van het land samen.

Wij voor ons achten een sterke anti-revolutionaire partij voor het welvaren, inzonderheid voor het geestelijk welvaren van ons land onmisbaar.

En nu kan het niet ontkend, dat de positie van deze partij in den loop der jaren is verzwakt.

Terecht wordt hierop gewezen in de brochure van den heer H. Die mer: „De Anti-revolutionaire Partij zichzelf“, een brochure, welke wij zeer ter lezing aanbevelen, niet omdat wij het er van a—z mee eens zijn, maar omdat toch veel daarin onze instemming heeft en volkomen strookt met wat wij nog niet zoo lang geleden in deze rubriek schreven.

Telkens deel uit te maken van de regeringspartijen heeft voor een partij groote nadeelen.

Doch vooral is dat het geval, wanneer juist onze mannen voor de zwaarste taak worden gesteld.

Wanneer zij eigenlijk de kastanjes uit het vuur moeten halen.

Ontvreedenheid ook in eigen gelederen kan niet nablijven.

Daarom is het op zichzelf o zoo gewenscht, dat we weer eens tot onszelf kunnen komen en al onze krachten kunnen concentreeren op innerlijke versterking.

Ware er dan ook een combinatie te vinden, welke het saneeringswerk onzer financiën van het Kabinet-Colijn wilde voortzetten — wat van het door den heer Marchant geprojecteerde Kabinet niet te verwachten was —

dan zouden wij er niet te zeer over treuren, wanneer onze partij eens geen regeringspartij werd.

Hiermee wagen we ons niet aan een nitspraak over de houding van de a.-r. partij in deze crisis en wat zij behoort te doen.

Dat zal geheel van de omstandigheden afhangen.

Een à-tout-prix zich terugtrekken uit de regeringspartij zouden we niet durven bepleiten.

Maar aan den anderen kant gelooven we, dat onze mannen goed zullen doen met zich niet te spoedig weer voor den wagen te laten spannen.

Niet alleen behoort er o. i. waarborg te worden geboden, dat een da capo van de vlootwet-crisis en van de gezantschaps-crisis zal uithijven, maar ook zal men er zich ernstig rekenschap van moeten geven of het deel uitmaken van de regeringspartijen wel werkelijk noodzaak is.

Zooel onze politieke tegenstanders als onze koalitiogenooten mogen het wel eens ter dege weten; we zijn er niet tuk op onze mannen in het nieuwe Kabinet te zien plaats nemen.

Voor een poos weer eens tot de oppositie-partijen te behooren zou voor ons volstrekt geen kwaad kunnen.

Doch in elk geval make men van partijbelang en landsbelang geen tegenstelling.

Consolidieering der a.-r. partij is een nationaal belang van den eersten rang.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

„De Bijbel als boek van Schoonheid“.

Dr. B. Wielenga, die, veelzijdig begaafd man als hij is, theoloog, filosoof en literator mag worden genoemd, heeft in den loop der jaren van zijn studiën op de onderscheiden terreinen der God geleerdheid, wijsbegeerte en letterkunde in een aantal publicaties blijk gegeven. Belangrijk steeds door de keuze van het onderwerp, hebben deze geschriften, door de wijze van bewerken, die altijd van den typisch-oorspronkelijken geest van den Auteur getuigt, door hun actueel karakter, niet het minst ook door den frischen, persoonlijk-gestempelden stijl, aan zijn naam alom in den lande bekendheid gegeven. Ieder onzer, die meeleefde, heeft wel op eenigerlei wijze met deze geschriften van Dr. Wielenga kennis gemaakt en die leeren waardeeren: in den theoloog Wielenga heeft hij daarbij den filosofisch geschoolden literator ontmoet en in den filosoof den literair bijzonder georiënteerden theoloog.

Onder deze geschriften is er echter m.i. geen, dat zoozeer de samenvatting is van Dr. Wielenga's voortreffelijke eigenschappen, dat zoozeer de vereeniging is van al wat zijn studie en belangstelling kenmerkt als het lijvige boek: „De Bijbel als boek van Schoonheid“, dat dezer dagen in een bij den inhoud geheel passenden vorm bij den Uitgever J. H. Kok te Kampen verscheen. Want een theologisch-evenzeer als een filosofisch en literair werk, brengt het de verbinding van al deze elementen tot het religieus-aesthetische, dat de karaktertrek is van geheel Dr. Wielenga's schriftelijken arbeid. In al de vorige geschriften kwam dat als eigenschap naar voren, omdat het 't stempel was van de persoonlijkheid van den Auteur, hier is het de hoofdzaak, het onderwerp, en dus is dit boek ook stellig 't meest persoonlijke, 't meest typeerende voor de Wielenga-figuur, zooals we die, door de combinatie van de vorige geschriften, kennen. Dit boek is ongetwijfeld Dr. Wielenga's levenswerk, omdat het de synthese is van zijn levensarbeid, omdat Schrijver en onderwerp volkomen bij elkaar passen, en, om zoo te zeggen, elkaar noodig hebben om ten volle tot uiting te komen. Want, evenzeer als de eerste een stof als deze behoeft om zijn rijken geest geheel te kunnen ontplooiën, evenzeer vordert de materie, veelzijdig van karakter als ze is en vóór alles religieus-aesthetisch, een man als Dr. Wielenga om haar juist te belichten. Eigenlijk heeft hij altijd in deze stof geleefd: meestal stond ze, min of meer duidelijk zichtbaar, tegen den achtergrond van wat hij schreef en dikwijls was ze het onderwerp van z'n lezingen en particuliere gesprekken. Met het volste recht kunnen we dus zeggen, dat dit boek het boek is van Dr. Wielenga.

Als we dan nader deze studie zullen behandelen, doen we dat met allereerst onze dankbare erkenning uit te spreken voor den belangrijken arbeid, die in dit boek gestalte heeft gekregen, een arbeid, evenzeer betekenend uit religieus als uit aesthetisch oogpunt, en in de tweede plaats voor het feit, dat Dr. Wielenga met deze uitgave zich een beweegt op het literair terrein, ten aanzien waarvan van zijn eminente voorlichting niet kan worden gemist. 't Eene zoowel als het andere rechtvaardigt een ietwat uitvoerige bespreking. Daarom meenen we twee artikelen aan dit geschrift te mogen wijden, een eerste artikel over het algemeene, inleidende gedeelte van het boek (dat vrij breed is) en een tweede over de bewerking der eigenlijke stof. Uiteraard zullen beide stukken vooral weergave zijn van den inhoud, ten einde dezen in zijn rijke verscheidenheid den lezer te doen zien.

„Met dit boek beoog ik tweeërlei doel“, aldus begint Dr. Wielenga z'n „Woord Vooraf“. — „In de eerste plaats wil ik een bijdrage leveren tot de

zuivere e
De Bijbel
ik wil U
genaamd
heb ik mij
in dienst

In dit l
die deze
quante to
theoloog-p
vroegeren
die tegelij
ting zette
kunst moe
poging is
ook opree
derne ku
haar stij
daarom
de bestan
maar in d
dende ref
van een
moet, geli
verjongde
de bron
is.” ...

malen tot
bloei. Wij
en ook n
het bewijs
Geest in
scheppen
lijking me
doorstaat.

Wie goe
niet slecht
de verbind
uitbreiding
„Moderne
en Christ
van Schoo
verbindend
een monum

Dan ov
Schoonh
allereerst
Bijbel“. M
nieuw aan
weegt zich
van de gre
zooals die
blijkt, ook
het minst
het Evang
sundacht v
vaarding v
Dr. Wieler
van den

zoodanig o
in een be
vele, dat
daarbij da
zijn reflex

Meer in
aandacht
in het lich
lijke taak“
aan te kn
en haar te
zij bestem
behandeler
des Bijbel

Deze zij
waarvan
tusschen
den Bijbe
betoog, pr
Dr. Wieler
volksziel i
brengen v
cultuur-sch
ding van c
Kanaän, v
vervigheid
de „mirac
verkiezing
beteekenis

Meer da
Abraham,
en de scho
en kleur el
gehalte, p
woord. Da
oriënteeren
want getui
ontroering,
heidsvari
Het is we
Wielenga t
taalinstrun
ding hem.

Na de l
het Hebre
Grieksch b
spiegeld, b
met een l
de schoonl

Waar m